

Sieviešu galveno antropometrisko parametru izvērtējums dažādos postnatālās ontogēnēzes periodos

Liāna Pļaviņa¹, Helēna Kārklīņa²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija
Antropoloģijas un anatomijas institūts, Morfoloģijas katedra,
² Māszinību fakultāte

Ievads. Galveno antropometrisko parametru – ķermeņa masas un auguma garuma – izvērtējums dinamiskā sniedz pamatinformāciju par indivīda iespējamām veselības problēmām, kā arī motivē ievērot veselīgu dzīvesveidu, lai saglabātu veselību un darba spējas.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija veikt galveno antropometrisko rādītāju izmaiņu izvērtējumu postnatālās ontogēnēzes periodos: bērnības, pusaudža vecuma, jaunības, brieduma un vecuma posmos. Pētījumā analizēti randomizētas izlases dati par veselām sievietēm no 4 līdz 55 gadu vecumam ($n = 979$), kas vākti no 2007. līdz 2013. gadam dažādos Latvijas rajonos, ietverot dažādas sociāli ekonomiskās grupas. Noteikti galvenie antropometriskie parametri, no kuru vērtībām aprēķināja antropometriskos koeficientus un indeksus. Rezultāti analizēti ar matemātiskās statistikas metodēm.

Rezultāti. Apkopoto datu analīze liecina, ka vismainīgākais antropometriskais rādītājs ir ķermeņa masa. Vidējā ķermeņa masas vērtība 1. bērnības periodā bija $21,9 \pm 3,7$ kg. Tās palielināšanās dinamika, salīdzinot ar iepriekšējo vecumgrupu 2. bērnības periodā, bija visstraujākā – par 36,3%. Pusaudžu grupā ķermeņa masas vidējā vērtība pieauga gandrīz divas reizes lēnāk. Jaunietēm ķermeņa masas vidējā vērtība bija $62,6 \pm 1,1$ kg – salīdzinot ar pusaudžu vecuma grupu (palielinājums par $20 \pm 5,4$ kg). Pieaugušo 1. brieduma grupā, kā arī 2. brieduma grupā vidējās ķermeņa masas kāpums bija neliels.

Meiteņu auguma garuma vidējā vērtība 1. bērnības periodā bija $118,1 \pm 1$ cm. Otrajā bērnības periodā tā palielinājās par 17,1%, salīdzinot ar iepriekšējo vecumgrupu (+ 24,5 cm). Pusaudžu grupā auguma garuma vidējā vērtība palielinājās vairs tikai par 6%, bet jauniešu vecumgrupā atkal fiksēts palielinājums par 10,3%, salīdzinot ar pusaudžu grupu ($169,2 \pm 0,7$ cm). Laikposmā līdz pieaugušo 1. brieduma vecumam un 2. brieduma vecuma grupā izmaiņu nebija.

Vidējā ķermeņa masas indeksa vērtība 1. bērnības periodā bija $15,6 \pm 0,8$ kg/m². ĶMI vidējās vērtības strauja palielināšanās (par 18,8%) fiksēta 2. bērnības periodā, taču vērojams palēninājums pārejas periodā uz pusaudža vecumu (par 4,4%). ĶMI pieaugums par 15,6%, salīdzinot ar iepriekšējo vecuma grupu, fiksēts jaunietēm, bet katrā nākamajā – pieaugušo 1. brieduma vecumgrupā un 2. brieduma vecumgrupā – ĶMI vērtība pieaug attiecīgi par 0,9% un 1,1%.

Secinājumi.

1. Analizētajā periodā respondentu antropometriskie parametri variē plašā diapazonā, tomēr to vidējās vērtības atbilst attiecīgās vecumgrupas normatīviem.
2. Meitenēm ķermeņa masas un auguma garuma straujākā dinamika vērojama 2. bērnības periodā.
3. Ķermeņa masas indeksa vidējā vērtība visstraujāk palielinās pārejas posmā no 2. bērnības uz pusaudžu vecumposmu.

Analizētajā izlasē procentuāli nelielam daudzumam respondentu ķermeņa masas indeksa līmenis pārsniedz normas augstāko robežu.